

M. Andreas Brun, døde 1705.

M. Olaus Storm Norlandus, tilforn Pastor til Kaars-Kirken.

Lagmænd i Bergen.

Sigurd Brynulfsson Guleting, i Kong Erik Magnussøns Tid, Ao. 1298.

Han ligger begravet i Oldensvang i Hardanger, hvor hans Steen med Opkrift findes. Miltzou Presbyter. p. 51.

Peder Nielsen, Ao. 1382.

Arnolphus Gundersen, 1389.

Mads Tordson, 1561. har præsteret noget til Sturlesøns Version.

Hans Glad, Lagmand og Canonicus 1624.

Sogn.

Sogn eller Sogna Fylke grænser i Vester mod Nordhord-Lehn, og strekker sig fra Dingenes, 16 Meile langt i Øster ind efter Sognefjorden indtil Leerdal og Lyster, hvor det grænser imod Fillefield og Balders; i Sønder grænser det imod Haranger, og i Norden mod Sundsfjord.

Sogn skal have sit Navn af en Konge ved Navn Sogni, som boede i Sognidal, nu kaldet Sogndal, hvoraf det heele Fylke er kaldet Sogna-Fylke. Kong Sogni blev overvunden og slagen af Kong Nor, som lagde hans Land under sig. O. Trygga Saga p. 216.

I Sogn har siden regieret en Konge ved Navn Be-gaard, Kong Nors Sonne-Søn, og siden Bemund Sognatrost: siden Lora Herse, hvis Dotter Ingebor fik Kong Gotrik af Gotland. Der skal og i Sogn have regieret en Konge ved Navn Beli, som tillige med Tosten Vikingsen fel-

dede Herrauder Jarl paa Orknoer i en Slagtning paa Papeye, og i hans Sted satte Argantyr til Jarl over Orknoer, som siden blev slagen paa Samsøe. Herbarar Saga.

Henved Aar Chr. 840. regierede Kong Harald Guldfrieg over Sogn, hvis Dotter Kong Haldan Svarte fik til egte, og arvede Sogn efter ham, hvorover han satte Atle Jarl den Smale af Guløen til Regenter at opbære Skatten paa sine vegne.

Ao. 860. regierede Kong Anbiørn over Sogn, som i et Søeslag blev slagen af Kong Harald Haarfager: og Atle Jarl beholdt endda Sogn i Forlehning, men siden satte Kong Harald Haarfager sin Bærfader Hagen Jarl Griotgarson over Sogn, hvoraf kom Trætte imellem Atle Jarl og Hagen Jarl, som samlede Folk og sloges med hinanden, i hvilken Slagtning Hagen Jarl blev slagen, og Atle Jarl blev dødelig saaret og udført til Atle-Den, og døde der.

Ao. 892. gav Kong Harald Haarfager sine Sønner Røreg og Gudrod Sogn og Hordeland.

Ao. 977. der Kong Harald Gormson havde sat Hagen Jarl over Sogn og de andre Fylker der Synnden fore, indtog Erik Blodøres Sønner Sogn og Hordeland, og holdt det en Vinter med meget Folk, siden sloges de med Hagen Jarl paa Dingenæs eller Dingen, der som Sogn og Hordeland skilles, hvor Hagen Jarl fik Sejer, som havde 7 Grever med sig og meget Folk. Men efterat Hagen Jarl afaldt fra Kong Harald Gormson, og Kong Harald derover kom med 1200 Skibe til Norrig, rovede og brændte aldt indtil Sotkunder Der, da bleve i Sogn og Bardal ikke meere end 5 Gaarder u-brændte.

Ao. 1094. var Egild Maffsen Lehn's Hovding over Sogn, som boede paa Aurland eller Ulland; han var Skof-
tes

tes Svoger paa Giske, som gjorde Oprør imod Kong Magnus Barfod.

Ao. 1136. lod Sigurd Slembidegn paa Tinget i Sogn tage sig til Konge.

Ao. 1178. i den Feide imellem Kong Svere og Kong Magnus Erlingsen der Kong Svere fra Opland tog sin Tilflugt over Fjeldet ned i Sogn, reiste Bønderne af Sogn og Vos sig op imod hannem, at han maatte vige til Fjelds igien Alle Helgen Aften, og lidde meget Ondt paa Fjeldet i 8 Dage, havde intet andet til Mad eller Drikke uden Snee, og miste der 130 Heste og 20 Mænd. Paa samme Tid skal og Kong Svere have gjort en Vej med store Jern Bolter inddrevet i Bierget, som endnu kaldes Sveres Stien; thi han var trengt fra den rette Vej over Fille-Fjeld ad Balders, som Kongerne Hagen Hagensen og hans Søn Kong Magnus siden have reist.

Den Riobstad Kopanger i Sogn blev ved samme Tider ødelagt af Kong Svere, som havde sat en Føget Jver Dage over Sogn, hvilken for sin Strengthed imod Bønderne blev ihjelslaget i Kopanger. Til dette at hevne har Kong Svere, der han kom til Sogn med 20 Skibe, sendt Ulf af Lovnæs med 6 Skibe til Kopanger, som plyndrede og brændte Riobstaden, og Folket rømte til Fjelds.

Ao. 1184. stod en Søe-Slagting i Sogn mellem K. Svere og Kong Magnus Erlingsen, Kong Svere laae inde i Sogn med 14 Skibe, og lod afbrænde i Sogndal og Fylkisbygden 240 Gaarder, og drog saa til Søes igien til Fimbreid med 12 Skibe. Midlertid kom Kong Magnus Erlingsen, med sin Flode ind til Nore i Sogn, hvor der skeede et mægtigt Slag fra Middag og til Midnat Vitti og Modesti Aften, Kong Magnus selv blev slagen med 13 af Rigens ny-

perste Herrer foruden Adelsmænd og den meenige Hob, som faldt tilfammen ved 1800 Mænd.

Åo. 1274. blev af Kong Magnus Hagenson forordnet, at de af Sogn skulde udgiøre 3 Mænd med Baaben og Kost, af hver Skibrede i den Nordre Part, og 2 Mænd af hver Skibrede i den Søndre Fierdings Fylke.

I Sogndal paa Stedje højt paa Bierget staaer opreist en Steen 3 Aln lang, paa hvilken mod Norden staaer disse Ord med Rune-Bogstaver: Olaf Kunung lita ut mili steina disa. Wormius meener at Kong Oluf Tryggesson har ladet den Steen opsætte til et Baretegn for Søe-Folk.

Øster ind i Sogn blandt Fjeldene ligger Justedal, som efter Beretning først skal være begyndt at bebygges Anno Chr. 1348. da den store Pest gik, som kaldes den sorte Død: til hvilken at undgaae, mange af de fornemste Folk i Sogn droge op i denne øde Dal og bygde der, og gjorde den Anstalt at ingen af deres Venner maatte komme op til dem, saa længe Pesten varede, men de skulde legge deres Breve under en Steen paa Bejen, og der finde Breve til Sogn igien.

Ikke desmindre kom dog Pesten der op, og de døde ud allesammen, foruden en liden Pige, som blev saa forvildet, at hun skydde for Folk ligesom en Rype eller vild Fugel; blev dog omsider fanget og førdt ned til Sogn og kaldet Rypen. Hun blev omsider gift, og saa meget Jord, som bygt var i Justedal, blev tilkiendt at følge hendes Æt og Slegt, som af hende blev kaldet Rypeflegten.

Sogns Provstie befatter 9 Præstegjeld.

I. Evenvigs Gjeld har 5 Kirker: Evenvigs Kirke liggende i Nordhord-Lehn, men de andre i Sogn: Ladvig Kirke, Brekke Kirke, Bøe Kirke, Arnefjords Kirke.

2. Wiigs

2. Wiigs Præste: Gield har 4 Kirker: Hopperstad Hoved-Kirke: Hofs-Kirke, Østrem Kirke, Øvamsøe Kirke: I Hopperstad Kirke findes en Liig-Steen 3 Aln lang med denne Opkrift skreven med Rune-Bogstaver: God trotin Hialpi salo Katila: Tilsorn laae samme Steen midt for Alteret, men siden forflot til den Bestre Dor. Paa den Østre Side af Kirken findes en Liig-Steen med disse Rune-Bogstaver: Her hviler under Arnsfinder Javartson. Paa Øvamsøe findes en Steen: Stytte 7 Aln lang, nu nedfalden, med Rune-Opkrift: Grur Biria sanar rifti tin diu at Nür Katil sunar is nir var nangvin is itin sia Stiur. Der siges 3 Brødre at være begravne, som ere faldne i et mægtigt Slag, som der er staaen. Wormius.
3. Lekanger Gield har 7 Kirker: Lekangers Hoved-Kirke, Mios Kirke, Thigun Kirke, Rinde Kirke, Bangsnes Kirke, Frøsvig Kirke, Boum Kirke.
4. Sogndals Gield har 3 Kirker: Stedje Hoved-Kirke, Nimens Kirke, Kopanger Kirke.
5. Ullands Gield har 3 Kirker: Bangs Hoved-Kirke, Gloms Kirke, Underdals Kirke.
6. Leerdals Gield har 4 Kirker: Tennemus Hoved-Kirke, Borgunds Kirke, Hongs Kirke, Uardals Kirke.
7. Havslou Gield paa Fylkisbygden har 5 Kirker: Havslou Hoved-Kirke, Sit Kirke, Jordanger Kirke, Solverns Kirke, Ornes Kirke.
8. Østers Gield har 4 Kirker: Dals Hoved-Kirke, Fortuns Kirke, Næs Kirke, Gouyne Kirke.
9. Jostedals Gield har 2 Kirker, Jostedals Kirke, Udders-Kirke.

Umlangende Verdselig Jurisdiction, da har Sogn tilforn været deelt i 2 Fogderier, Ntre Sogn og Indre Sogn, men ere nu et Fogderie tilsammen. I Ntre Sogn ere 9 Tingstæder: Udvær, Ladvig, Klevold, Dvamsøe, Wiig, Thygum, Søstrand, Udland, Nærøen. I Indre Sogn ere 7 Tingstæder: Lyster, Marisfiære, Solvern, Sogndal, Norum, Leerdal og Borgen, Nardal.

I Sogn er en god Egn med adskillig Belejlighed af Korn, Dvæg og Fiskeerie, Skoue, Saue-Brug og anden Herlighed: der er og for nogle faa Aar siden opfundet et Kaaber-
værk i Nardal mod Fjeldene, som holdes for at være meget rigt og kosteligt.

Paa Leerdals Øren staaer aartlig et Marked ved Mikels-Dags Tid, hvortil Bønderne nedkomme fra Walders; thi der er en almindelig Vej fra Leerdal til Walders over de farlige Klipper Galdrene og igiennem Borgunds-Dalen.

Firdi eller Fjordefylke,

Det er

Sundfiord og Nordfiord.

Sundfiord grenser i Sonden mod Sogn, i Vester mod Havet, i Norden mod Nordfiord, i Østen mod Fjeldene.

Nordfiord grenser i Sonden mod Sundfiord, i Vester mod Havet, i Norden mod Sundmør, og i Øster mod Fjeldene og Gulbrandsdalen.

Der har og været et Fylke kaldet Fialer, liggende til Fjorde-Fylke, som strakte sig til Dvendvaaagsund, men er nu lagt under de andre Fylker.

Den første Konge over Firdi og Fialer har været Trei-
gaar Kong Nors Sonne-Son: efter ham Freistin paa Gie-
lum

lum og Fridbiørn: derefter Andbiørn Firdi-Jarl, af hvis Slegt har været Orn, Hovding over Fjordfylke, hvis Søn Ingalf med sin Søsters Mand Hiorleif, efterat de havde slaget Atle Jarls Søner ihjel, maatte drage af Landet, og rømme til Island.

I Kong Harald Haarfagers Tid var en Konge over Fiordene ved Navn Kong Wemund, som af Rangvald Møre-Jarl blev indebrændt i Naustedal med 90 Mand, og hans Skibe og Gods borttagne.

Siden blev Hagen Jarl Griotgartson sat over Fjordfylke, og efter ham Thore Roaldson Herse, hos hvilken Kong Erik Blodøse blev opfostreret: og siden der Erik Blodøses Søner stridde mod Hagen Adelsstein, havde de deres Tilflugt til Fjordfylke, og laae med deres Flode i Ulvesund; ligesaa der de havde holdt Slag med Hagen Jarl, indtog de Fjordfylke, Sogn og Hordeland.

Ao. Chr. ~~1171~~ der Kong Oluf Haraldson kom først til Niget, landede han paa den De Selløe i Nordfiord, og seilede Sønder til Ulvesund, derfra Sønder til Fialer, og fangede Hagen Jarl i Soudesund.

Ao. 1205. i den Feide mellem Birkebeenene og Baglerne, blev Fjordfylke indtaget af Baglerne, som laae med deres Flode i Røgsund, og satte Befalningsmænd over Fylket.

I Nordfiord ude ved Havet ligger den store De, Hornalen, saa kaldet af det høje Fjeld eller Klippe, Horntinde, som ligger Østen paa samme De, og Vesten for Horn-Klippen ligger den Herre-Gaard Berle, hvor fordem boede den Herse, Kaare af Berle og flere Herser efter hannem.

Ao. 1274. gjorde Kong Magnus den Forordning, at de af Fjordfylke, af den Søndre Part skulle udgiøre 2 Mand

af hvert Skibrede, og af Nordre Fylke, eller Nordfiord, 3 Mænd af hver Skibrede.

Fiorde = Fylke skiftes i 2 Provstier.

Sundfiords Provstie har 5 Præste = Gield.

1. Holmedals Gield har disse Kirker: Holmedals Hoved-Kirke, Dale Kirke, Bygstad Kirke, Sande Kirke, Biigs Kirke, Guddals Capell.
2. Askvold Gield har 5 Kirker: Askvolds Hoved-Kirke, Vitnæs Kirke, Dens Kirke, Hyldestad Kirke, Bue Capell.
3. Forde Gield har 4 Kirker: Forde Hoved-Kirke, Moustedals Kirke, Befring Kirke, Holke Capell.
4. Rinds Gield har 3 Kirker: Rinds Hoved-Kirke, Bremanger Kirke, Broe Kirke.
5. Jølster Gield har 2 Kirker: Jølster Hoved Kirke paa Ualhuus, Helgen Annex.

Nordfiords Provstie har 4 Præste = Gield.

1. Glopvens Gield har 4 Kirker: Hoved-Kirken Winreid, Østreim Kirke, Gimnestads Kirke, Rhee eller Breem Kirke.
2. Jndvigs Gield har 6 Kirker: Jndvigs Hoved-Kirke, Ud-vigs Kirke, Oldens Kirke, Lodens Kirke, Nedstryens Kirke, Øpstryens Kirke.
3. Eidsfiord Gield har 6 Kirker: Eids Hoved-Kirke, Staurens Kirke, Davigs Kirke, Horningdals Kirke, Olfote Kirke, Røgsund Kirke.
4. Selløe Gield har 2 Kirker: Bøe Hoved-Kirke, Borøe Capell.